

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ,
ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПРАВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ**

**STRATEGIC PRIORITIES OF DEVELOPMENT OF
ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING AND
LAW IN UKRAINE AND THE WORLD**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 1
Part 1**

**3 жовтня 2019 р.
October 3, 2019**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА
ПРАВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ**

**STRATEGIC PRIORITIES OF DEVELOPMENT OF
ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING AND
LAW IN UKRAINE AND THE WORLD**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 1
Part 1**

**3 жовтня 2019 р.
October 3, 2019**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

УДК 33
ББК 65

Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі:
збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 3 жовтня
2019 р.): у 6 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2019. – Ч. 1. – 63 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі» з:

Академія Державної пенітенціарної служби

Брестский государственный технический университет

Брестский государственный университет имени А. С. Пушкина

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Мукачівський аграрний коледж»

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Відокремлений структурний підрозділ «Рівненський коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Вінницький національний аграрний університет

Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Державний університет «Житомирська політехніка»

Дніпровський національний університет ім. Олеса Гончара

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ДННУ «Академія фінансового управління»

Донбаська державна машинобудівна академія

Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція Національної академії аграрних наук України

Донецька обласна державна адміністрація

Донецький національний університет ім. Василя Стуса

Донецький юридичний інститут МВС України

Житомирський національний агроєкологічний університет

Запорізький національний університет

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України

Інститут держави та права ім. В. М. Корецького НАН України

Інститут продовольчих ресурсів НААН

Київський національний торговельно-економічний університет

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

Київський національний торговельно-економічний університет

Київський національний університет будівництва і архітектури

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

Київський національний університет культури і мистецтв
Київський національний університет технологій та дизайну
Коледж транспорту та комп'ютерних технологій ЧНТУ
Кременчуцький національний університет ім. Михайла Остроградського
Львівський державний університет внутрішніх справ
Львівський інститут економіки і туризму
Львівський національний університет ім. Івана Франка
Миколаївський національний аграрний університет
Міжнародний університет бізнесу і права
Національна академія державного управління при Президентові України
Національний університет «Одеська морська академія»
Національний авіаційний університет
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
Національний університет «Запорізька політехніка»
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Національний університет «Львівська політехніка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого
Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя
Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова
Одеська національна академія харчових технологій
Одеський державний університет внутрішніх справ
Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз
Одеський національний економічний університет
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет ім. академіка Юрія Бугая»
ПВНЗ «Нікопольський економічний університет»
Полесский государственный университет
Полоцкий государственный университет
Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка
Сумгаитский государственный университет
Сумський державний університет
Сумський національний аграрний університет
Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного
Тернопільський національний економічний університет
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
Український державний університет залізничного транспорту
Уманський національний університет садівництва
Університет державної фіскальної служби України
Університет митної справи та фінансів
УО «Могилевский государственный университет продовольствия»
Учреждение образования «Барановичский государственный университет»
Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова

**Хмельницький університет управління та права ім. Леоніда Юзькова
Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича
Чернігівський національний технологічний університет
Чорноморський національний університет ім. Петра Могили**

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань економіки, фінансів, обліку та права.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: економічної теорії та історії економічної думки; світового господарства і міжнародних економічних відносин; економіки та управління національною економікою; економіки та управління підприємствами; продовольчої безпеки та екологічної політики в сучасному світі; економіки сільського господарства і АПК; екологічної економіки і сталого розвитку; економіки торгівлі та послуг; економіки промисловості; підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; розвитку продуктивних сил і регіональної економіки; інновацій та інвестиційної діяльності; демографії, економіки праці, соціальної економіки і політики; туризму та готельно-ресторанної справи; бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту; фінансів, банківської справи, страхування; математичних методів, моделей та інформаційних технологій в економіці; маркетингу; менеджменту; логістики та транспорту; публічного управління та адміністрування; правового забезпечення державного управління та місцевого самоврядування; історії та теорії держави та права, філософії права; конституційного права, муніципального права, міжнародного публічного права; цивільного права та процесу, сімейного права, житлового права, міжнародного приватного права; господарського права та процесу; екологічного, земельного та аграрного права; адміністративного права та процесу, фінансового права, інформаційного права; кримінального права, кримінально-виконавчого права, кримінології, кримінального процесу, криміналістики; міжнародного публічного права та міжнародного приватного права.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

ЗМІСТ
CONTENTS

СЕКЦІЯ 1. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА SECTION 1. DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE FORCES AND REGIONAL ECONOMICS	8
<i>Безхлібна А. П.</i> ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ТА ЗАКОНОДАВЧА СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	8
<i>Заяць Т. А.</i> РИЗИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ	9
<i>Фіщук Н. Ю.</i> СТАН ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ ТА ВІДТВОРЕННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	11
СЕКЦІЯ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ SECTION 2. WORLD AGRICULTURE AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS	14
<i>Бобла В.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОБНИЦТВА ТА ЕКСПОРТУ КУКУРУДЗИ В УКРАЇНІ	14
<i>Гаріфулліна Н. В.</i> СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	15
<i>Глушенко М. М.</i> ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ»	17
<i>Гоменюк В. В.</i> КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	19
<i>Гриб М. В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	21
<i>Гула І. А.</i> ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	22
<i>Журавльова А. О.</i> ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПРОТИСТОЯННЯ МІЖ США ТА КНР	24
<i>Каранет В. В.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	26

Кірієнко Д. В. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ІЗ КРАЇНАМИ ЄС В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	27
Лазаренко М. І. ІНОЗЕМНІ КОМПАНІЇ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ	29
Ніщенко К. Є. ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ПРЯМИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СВІТІ	31
Пилипчук К. С. СПІВПРАЦЯ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	33
Урсол В. О. ЗАЛЕЖНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ВІД КОЛИВАНЬ ВАЛЮТНИХ КУРСІВ.....	35
Цимбаленко С. Н., Лебедевская А. В. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ГЛОБАЛИЗАЦИЯ: ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ.....	36
Шевченко М. А. ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ: АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ	38
Янович А. О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА СПЕЦИФІКА ЗАЛУЧЕННЯ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ.	40
СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ SECTION 3. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	42
Гончаров В. В., Лазоренко В. М. РОЗВИТОК ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	42
Євсєєва О. О., Рудас Д. С. МІНІМАЛЬНІ СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ І ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ МІНАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ)	44
Жилинская В. С., Жиженко Ю. В., Грабар Р. Н. ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ	46
Заїчко І. В. БЕЗПЕКА БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ ЯК ОСОБЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	48
Ковалёва Е. С., Кислая А. И., Грабар Р. Н. ИНДЕКС РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА КАК ГЛАВНЫЙ ИНДИКАТОР УРОВНЯ РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ.....	50

Колодій С. К. ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ РІВНЯ ВВП ТА СЕРЕДНЬОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ	51
Логоша Р. В. ЗАКОНОДАВЧА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ МЕХАНІЗМІВ В УКРАЇНІ.....	53
Мамедова Ш. С. ЗНАЧЕНИЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СОСТАВА И ПРОБЛЕМЫ ОЦЕНКИ НАЦИОНАЛЬНОГО БОГАТСТВА В СОВРЕМЕННОМ ПЕРИОДЕ	56
Моголівець А. А. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АНТИЦИКЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БУДІВНИЦТВА.....	58
Удовиченко С. М. ПРАВОВА ОХОРОНА СОРТІВ НА НАСІННЄВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ	60
Sheianova E. D. COMPLEX MODEL OF MANAGEMENT INTELLECTUAL CAPITAL FACILITIES	61

1. Сукупність точок результативної і факторної ознак дає підстави для висунення гіпотези (для генеральної сукупності) про те, що зв'язок між усіма можливими значеннями X і Y носить лінійний характер. Тобто існує прямий зв'язок між ВВП на одного зайнятого та рівнем середньої заробітної плати.

Лінійне рівняння регресії має вигляд: $y = bx + a$, де (1)

a і b - відповідно оцінки параметрів α і β регресійної моделі, які слід знайти;

2. Винайдено параметри рівняння регресії α і β за допомогою МНК: емпіричні коефіцієнти регресії: $b = 0,5068$, $a = -31,606$. Отже, лінійне рівняння регресії має вигляд:

$$y = 0,5068x - 31,606. \quad (2)$$

Коефіцієнтам рівняння лінійної регресії можна надати економічний сенс. Коефіцієнт регресії $b = 0,5068$ показує середню зміну результативного показника (в одиницях виміру Y) з підвищенням або пониженням величини фактора X на одиницю його виміру. В даному дослідженні зі збільшенням ВВП на одного зайнятого на 1 одиницю, рівень середньої заробітної плати підвищується в середньому на 0,5068 од.

Підставивши в рівняння регресії відповідні значення X , можна визначити вирівняні (передбачені) значення результативного показника $Y(x)$ для кожного спостереження.

3. За допомогою коефіцієнту лінійної парної кореляції $r_{x,y}$, який обчислено через коефіцієнт регресії b , проаналізовано тісноту та напрямок зв'язку між досліджуваними показниками. Коефіцієнт $r_{x,y}$ дорівнює 0,99, що свідчить про досить високий (коефіцієнт майже дорівнює 1) та прямий (коефіцієнт позитивний) зв'язок між рівнем середньої заробітної плати та ВВП на одного зайнятого.

4. Статистична значимість рівняння перевірена за допомогою коефіцієнта детермінації R^2 , який дорівнює 0,9836. Встановлено, що в досліджуваній ситуації 98,36 % випадків зміни рівню ВВП на одного зайнятого призводять до зміни середньої заробітної плати.

На основі проведеного дослідження, ми можемо стверджувати, що існує тісний зв'язок між досліджуваними змінними, а саме між середньою заробітною платою та ВВП на одного зайнятого. Існування прямої лінійної залежності доведено за допомогою кореляційно-регресійного аналізу.

Список літератури

1. Madowitz M., Hanlon S. GDP Is Growing, but Workers' Wages Aren't. *Center of American Progress*. 2018. July, 26. URL: <https://www.americanprogress.org/issues/economy/reports/2018/07/26/454087/gdp-growing-workers-wages-arent>.
2. Кармелюк Г. І., Пласконь С. А., Сенів Г. В. ВВП як чинник впливу на соціальні показники життя населення України: моделювання. *Економічний аналіз : зб. наук. Праць*. 2018. Том 28. № 2. С. 36 – 41.
3. Куліков Г. Т. Заробітна плата в системі основних макроекономічних показників у кризовий період. *Україна : аспекти праці*. 2010. № 7. С. 14 – 20.
4. Губін К. Система формування доходів населення в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. № 4 (15). С. 105 – 117.
5. Структура сукупних ресурсів домогосподарств. *Державна статистична служба України*: [сайт]. URL: www.ukrstat.gov.ua.

УДК 330.13

Логоша Р. В.

д. е. н., доцент,

доцент кафедри аграрного менеджменту,

Вінницький національний аграрний університет

ЗАКОНОДАВЧА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ МЕХАНІЗМІВ В УКРАЇНІ

Ринок – як вочевидь головний інститут капіталістичної економічної системи – закономірно складає предмет методології різних економічних теорій, підходів, доктрин. Подібна практика має місце останні 300 – 400 років в контексті тлумачення

класичної/неокласичної політекономії, неолібералізму, інституційно-аналізу, теорій державного регулювання економіки тощо. При цьому принциповою відмінністю між різними науковими підходами було і залишається тлумачення ролі ринку і регуляцій, їхнього співвідношення тощо. Але у будь-якому разі фактор регуляцій визнається щонайменше як важливий, ігнорувати який в силу об'єктивних причин неможливо. Тому наукове обґрунтування регуляцій продовжує складати актуальну сферу пізнавальних процесів.

Світова і вітчизняна практика ринкових відносин свідчить про масштабну і варіативну історію регуляцій, їхню ефективність. Так само і ефективність розвитку галузей народного господарства значною мірою залежить від державного регулювання. Державне регулювання ринку являє собою складний механізм, який включає інструменти впливу на суб'єктів ринку, структуру суспільного виробництва, міжгалузеві і міжгосподарські відносини з метою створення стабільних економічних, правових, соціальних і екологічних умов для розвитку народного господарства. Звідси теорія та практика регуляцій потребує виключення волюнтаристського ставлення до спроб створити та управляти ринком.

З іншого боку, процес ринкових реформ в галузях народного господарства продовжує активно обговорюватися з огляду на численні факти дисфункцій, що мали і продовжують мати місце. Логічним при цьому є питання того як цьому сприяли регуляції в Україні, наскільки такі були ефективними, логічними, своєчасними і т. п. Тому необхідне комплексне дослідження системи державного регулювання галузей народного господарства.

Блок вище зазначених питань можна визнати більш ніж актуальними для окремих галузей і України в цілому.

Так, поширеною є точка зору про те, що політика державного регулювання галузевих ринків в Україні повинна передбачити оптимальне поєднання вільних ринкових відносин із втручанням держави у галузі народного господарства.

Інтелектуальний комплекс теорії ринку надає можливість визначити загальну модель побудови ринкової економіки, у т. ч. окремих ринків, у контексті його нормативно-правової регламентації, де таку регламентацію запропоновано здійснювати у формі та контракти. Так, аналізування вище зазначеного дозволяє стверджувати, що процес формування ринкової економіки в Україні в правовому полі мав певну послідовність та логіку. Такі, очевидно, формувалися як відгуки на масштабні трансформаційні процеси формування ринкових відносин, що відбувалися в країні, у т. ч. на основі переважаючого ситуаційного реагування на окремі явища, що вважалися кризовими або ж лобійованими потужними структурами, які змогли добитися якихось змін.

Так, очевидно, логіка процесу юридичної контракти в країні, що до цього часу мала зовсім іншу економічну систему, повинна була відштовхуватися від пріоритетів: 1) законодавчого закріплення визначальних інститутів ринкової економіки, а саме: приватної власності, нових форм економічної діяльності, що побудовані на приватній власності, самої ідеології розвитку суспільства на засадах капіталізму та ринкової економіки навіть у будь-яких соціалізованих варіантах; 2) правового визначення діяльності таких форм та системи в цілому, тобто встановлення «правил» нової економічної системи; 3) легітимізації нових форм господарювання; 4) створення умов для формування та поширення сучасної інфраструктури ринку, фінансово-грошової системи, інших елементів ринкової економічної системи; 5) вже з врахування раніше зазначеного, тобто досягнення раніше визначених пріоритетів, – формування умов, що сприяли б інтеграції національного ринку до світового на основі підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки та підвищення ефективності ринку в Україні. При цьому на всіх етапах актуальними є корективи з огляду на нові умови, особливості процесу, виявлені дисфункції чи неочікувані позитивні ефекти [1, с. 198].

Достатньо важко визначити послідовність всіх зазначених етапів: найкращим варіантом, звісно, було прийняття всього одразу ж. Проте, з врахуванням відсутності

досвіду побудови ринку у даного покоління, це все ж таки мав бути послідовний і логічно узгоджений за намірами та отриманими результатами процес. Враховуючи вище зазначене, універсальна модель процесу у нашому розумінні передбачає такі чотири послідовні етапи, впродовж яких в країні повинні бути прийняті необхідні нормативно-правові акти [2, с. 29 – 30]:

1. Формування у соціумі ідеології ринку: процес передбачає політичні ініціативи, ініційовані чи принаймні узгоджені із владою, які мають за мету досягти суспільної підтримки для нових (відносно нових) для соціуму інститутів – приватної власності, політики економічного лібералізму, ринкової економіки, ринку як такого та окремих форм ринкового обміну і т. д. При цьому мова йде про принципово нові для соціуму інститути (т. з. «імплантовані» інститути) або ті, які до цього мали незначне поширення чи значення (т. з. «вирощені» інститути у вітчизняному інституційному середовищі). У випадку колишньої УРСР інститути ринку не були принципово новими для суспільства, проте механізми та технології їхнього втілення, очевидно, мали суто «західне» походження.

2. Створення інститутів ринку: процес включає юридичну легітимізацію інститутів ринку та груп агентів, що визначають саме існування ринку, де, в свою чергу, формуються групи агентів, що залежать від ринку (реципієнти) та отримують вигоду від його функціонування (бенефіціарії).

3. Побудова основних елементів ринку та необхідних складових ринкового середовища, в першу чергу, конкурентного середовища, а також регулятивної політики, інфраструктури ринку, грошово-кредитної системи і т. д.

4. Досягнення умов еквівалентного обміну для національного ринку у системі світового ринку: процес передбачає досягнення належного – стосовно світових стандартів – рівня конкурентоспроможності вітчизняної економіки, пропозиції (в контексті якогось окремого ринку), купівельної спроможності та споживання, які дозволили б вийти на рівень еквівалентності ринкового обміну таких стандартів. В кінцевому рахунку це означатиме досягнення прийнятного рівня досконалості/ефективності вітчизняного ринку.

Передусім, хотіли б зазначити, що I етап формування ідеології ринку і капіталізму було фактично створено у колишньому СРСР, і в не залежній Україні процес продовжувався на певному правовому і – що саме основне – ідеологічно сформованому фундаменті суспільного сприйняття ринку. Безпрецедентний за масштабами для українського соціуму процес прискореного формування ринкових основ економіки з початку 90-х рр. супроводжувався достатньо активною законодавчою діяльністю на рівні прийняття Законів України, постанов та розпоряджень Кабінету міністрів, Указів Президентів України. Слід відзначити, що така законодавча формалізація, очевидно, відбувалася під впливом великої кількості чинників, значна частина з яких були неекономічними, тому є підстави стверджувати про певну суперечливість процесу; окрім цього, не можна не враховувати відсутність досвіду подібних реформ, що унеможливило уникнення помилок, прорахунків тощо.

Зі свого боку вважаємо, що опис хронології та перебігу прийняття законодавчих актів щодо формування ринкової економіки в Україні потребує детального аналізування для визначення особливості, дисфункції та перспективи такого на майбутнє. З іншого боку, науковий опис перебігу формування ринку розглядали як алгоритм певних логічних дій та процесів, порушення якого супроводжувало зниження результативності та ефективності реформ.

Список літератури

1. Логоша Р. В. Формування постіндустріального ринку овочевої продукції в Україні: монографія. Вінниця: Вінн. обл. друкарня. 2017. 515 с.
2. Мороз О. В., Логоша Р. В., Підвальна О. Г. Нормативно-правова регламентація процесу формування ринкових механізмів в аграрній економіці. *Економіка АПК*. 2019. № 5. С. 27–39.